

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ

КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

ОДФС02. “ПСИХОЛОГІЯ”

Спеціальність 012 дошкільна освіта І-й освітній рівень (бакалаврський)

Київ 2017

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
 ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ
 КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор

з науково-методичної та
 навчальної роботи

 О.Б. Жильцов

«17» _____ 2017 р.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

ОДФС02. «ПСИХОЛОГІЯ»

Спеціальність 012 дошкільна освіта I-й освітній рівень (бакалаврський)

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА Ідентифікаційний код 02136554 Начальник відділу моніторингу якості освіти Програма № <u>0864/17</u> _____ (підпис) (прізвище, ініціал) « <u> </u> » _____ 20 <u>17</u> р.

Київ 2017

УДК 159.922.7 (075.8)
ББК 88.8

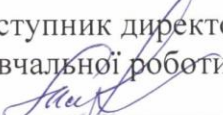
Психологія: роб. навч. прог. [для студентів напряму підготовки 012 "Дошкільна освіта"] / уклад. В.І.Метелюк. – Київський університет імені Бориса Грінченка, 2017.

Розробник:
Метелюк Валентина Іванівна, викладач кафедри педагогіки та психології Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри педагогіки та психології

Протокол від 06 вересня 2017 року № 1

Завідувач кафедри педагогіки та психології
 Іванюк Г.І.

Заступник директора з науково-методичної та навчальної роботи
 Машовець М.А.

**СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
І.ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Найменування показників	Спеціальність*	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів - 2	012	Денна форма навчання
	дошкільна освіта	Нормативна
Змістових модулів - 2	I-й освітній рівень	Рік підготовки:
	(бакалаврський)	1-й
Загальна кількість годин	Семестр 1	Семестр:
- 60	Модуль 1	1-й
Тижневих годин для		Лекції - 14 год.
денної форми навчання:		Семінарські - 6 год.
аудиторних:		Практичні - 6 год.
1 семестр – 2		Лабораторні - 2 год.
		Самостійна робота –
		28 год.
		Модульний контроль –
		4 год.
		Вид контролю - ПМК

2. Мета і завдання навчальної дисципліни

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни “Психологія” розроблена відповідно до освітньо-професійної програми “Бакалавр” напряму підготовки 012 “Дошкільна освіта”.

Психологія є фундаментальною, базовою навчальною дисципліною в системі професійної підготовки сучасних вихователів, оскільки вирішує головні завдання теоретичної і практичної готовності студентів до професійної діяльності, збагачуючи їх знаннями про психологію особистості та можливості її розвитку, діяльність, спілкування, становлення пізнавальних процесів та емоційно-вольової сфери. Оволодіння системою психологічних знань – необхідна умова розуміння умов, закономірностей і механізмів розвитку психіки в дошкільному віці і наступних етапах її становлення і ефективної реалізації особистісно-орієнтованих моделей взаємодії педагога з дітьми в процесі виховання і навчання.

Психологічна освіта майбутнього фахівця – основа усвідомлення ролі соціальних і етнокультурних факторів в психічному розвитку, ознак, причин, наслідків появи психологічних новоутворень та гармонізації різних аспектів життя дитини.

Важливою складовою навчальної дисципліни є формування у майбутніх вихователів ДНЗ компетентності в сфері професійного самопізнання та саморозвитку.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є психічні процеси, явища і властивості людини в контексті її особистісного розвитку, виникнення і специфіка вікових змін, особливості й закономірності психічного розвитку дитини в умовах навчання й виховання.,

Програма навчальної дисципліни «Психологія» поєднує наступні модулі (розділи) психологічних знань:

1. Загальна психологія;
2. Етнопсихологія;
3. Дитяча психологія;
4. Педагогічна психологія.

Вивчення психології, як навчальної дисципліни, відповідно до навчального плану, передбачається впродовж 1-го, 2-го, і 3-го семестрів. Після вивчення кожного розділу студенти складають залік.

Метою викладання навчальної дисципліни “Психологія” є формування у студентів професійної **психологічної компетентності**, що ґрунтується на їх обізнаності з феноменологією психологічних проявів людини та особливостями їх становлення у дітей дошкільного віку, психологічними механізмами ефективної взаємодії педагога з дітьми.

Основними **завданнями** вивчення змістового модулю “Загальна психологія” дисципліни “Психологія” є формування у студентів таких **психологічних компетентностей**:

- вільне оперування понятійно-термінологічним апаратом дисципліни “Психологія”;
- володіння знаннями про історію розвитку психологічної науки, еволюцію розвитку психіки в онтогенезі, основні теорії та підходи до вивчення психічного розвитку людини, принципи й методи психологічної науки;
- володіння знаннями про пізнавальні процеси психіки людини, а саме відчуття, сприймання, пам’ять, мислення, уяву, увагу, закономірності та особливості їх розвитку та специфіку емоційно-вольової сфери психіки людини;
- усвідомлення системи зв’язків: індивід, особистість, індивідуальність, свідомість, теорії особистісного розвитку;
- вмінь застосовувати здобуті теоретичні знання у науковій та науково-дослідній діяльності студента, а також у практичній роботі вихователя ДНЗ;
- формування вміння прогнозувати, планувати й реалізовувати індивідуальну освітню траєкторію дитини;
- вміння здійснювати рефлексивну психодіагностику, самопізнання рівня й особливостей професійного розвитку, а також планувати й реалізовувати різні види діяльності для активізації професійного саморозвитку.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 240 години/8 кредитів ECTS, з них у 1 семестрі відводиться 60 годин/2 кредити ECTS. З них лекцій - 14 год., семінарських занять - 6 год., практичних занять - 2 год., МКР - 4 год., самостійної роботи – 34 год.

3. Програма навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. ПСИХІКА ЛЮДИНИ ТА ЇЇ РОЗВИТОК

1. Основні теоретичні підходи до вивчення психічної діяльності людини

Предмет і завдання психологічної науки. Основні історичні етапи розвитку психологічної науки. Зарубіжні й вітчизняні теорії психічного розвитку людини. Філогенез психічної діяльності. Поняття про психічні процеси, стани і властивості. Принципи й методи психології.

2. Пізнавальна сфера психіки людини

Поняття про відчуття. Фізіологічні основи відчуттів. Види і властивості відчуттів. Поняття про сприймання. Фізіологічні основи сприймання. Класифікації сприймання. Сприймання простору, часу і руху. Властивості сприймання. Поняття про пам'ять. Процеси і види пам'яті. Поняття про мислення. Основні операції й види мислення. Поняття про увагу. Властивості уваги. Поняття про уяву. Види і механізми уяви.

3. Емоційно-вольова сфера психіки людини

Поняття про емоції й почуття. Теорії емоцій. Психофізіологічна основа емоцій. Вплив емоцій на людину. Характеристика вищих і нижчих почуттів. Поняття про волю. Теорії волі. Функції волі. Мимовільні й довільні дії. Психологічний аналіз вольової дії. Поняття про вольові якості та їх класифікацію. Поняття про вольову активність особистості. Виховання вольових якостей.

4. Психологія особистості

Психофізіологічні основи особистісного розвитку людини. Біосоціальна природа генезису особистості. Класичні й посткласичні теорії особистості. Структура особистості. Спрямованість особистості. Свідомість і самосвідомість особистості.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. ПСИХОЛОГІЯ СПІЛКУВАННЯ І ДІЯЛЬНОСТІ

5. Психологія спілкування

Поняття про спілкування. Структура спілкування. Системи комунікації. Засоби й функції спілкування. Стили спілкування. Спілкування у педагогічній діяльності.

6. Психологія діяльності.

Теорії діяльності. Діяльність і психіка. Структури і види діяльності. Поняття про ігрову, продуктивну, творчу, навчальну діяльність. Трудова діяльність та її особливості. Психічні передумови успішності людини у різних видах діяльності.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	Денна форма						
	ус бо го	у тому числі					
л		се м	Прак т/ла б	С.р.	мод. конт р	Сем контр	
1	2	3	4	5	6	7	8
Модуль 1.							
Змістовий модуль 1. Психіка людини та її розвиток							
1. Основні теоретичні підходи до вивчення психічної діяльності людини	7	2			5		
2. Пізнавальна сфера психіки людини	15	4	2	2	7		
3. Емоційно-вольова сфера психіки людини	8	2			4	2	
4. Психологія особистості	11	2	2		7		
Змістовий модуль 2. Психологія спілкування і діяльності							
5. Психологія спілкування	9	2	2		5		
6. Психологія діяльності	10	2			6	2	
Усього	60	14	6	2	34	4	залік

5. Теми семінарських, практичних і лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (семінарські заняття)	Кількість годин (практичні заняття/лабораторні)
1.	Психологія розвитку пізнавальних процесів	2	
2.	Структура, закономірності й особливості пізнавальних психічних процесів		2
3.	Особистісне зростання людини як психологічна проблема	2	
4.	Психологія спілкування	2	
	Всього	6	2

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Кількість балів
1	Психічна діяльність людини - Скласти таблицю "Історія психології" в персонах	5	5

	- Розробити карту знань на тему “Психічний розвиток людини”		
2	Пізнавальні психічні процеси - підготувати есе про значення одного з пізнавальних процесів для життя людини; - підібрати картотеку статей про розвиток пізнавальних процесів людини	7	10
3	Розвиток емоцій і волі - скласти порівняльну таблицю “Вищі і нижчі емоції” - розробити шляхи і засоби з розвитку волі людини	4	5
4	Психологія особистості - підібрати психодіагностичні методики для виявлення мотивів, інтересів, самооцінки, спрямованості особистості; - з обраних методик використати дві для самопізнання	7	5
5	Психологія спілкування - описати у формі вільного есе будь-яку групу жестів людини за Алланом Пізом; - розробити шляхи і засоби фасцинації	5	5
6	Індивідуально-типологічні передумови психічного розвитку людини - скласти порівняльну характеристику різних видів діяльності; - за допомогою тестів у себе рівень спеціальних здібностей до одного виду діяльності (за вибором студента)	6	5

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “ПСИХОЛОГІЯ”

**Разом: 60 год., лекції – 14 год., семінарські і практичні заняття – 8 год.,, самостійна робота – 34 год.,
МКР – 4 год.**

Модулі	Змістовний модуль I.				Змістовний модуль II.	
Назва модуля	Психіка людини та її розвиток				Психологія спілкування і діяльності	
К-сть балів	162					
Лекції	1	2	3	4	5	6
Теми лекцій	Основні теоретичні підходи до вивчення психічної діяльності людини (1 бал)	Пізнавальна сфера психіки людини (2 бали)	Емоційно-вольова сфера психіки людини (1 бал)	Психологія особистості (1 бал)	Психологія спілкування (1 бал)	Психологія діяльності (1 бал)
Теми семінарських, практичних, лабораторних занять	Психологія розвитку пізнавальних процесів (11 балів) (центр практичної підготовки)	Структура, закономірності й особливості пізнавальних процесів психіки (11 балів) (центр практичної підготовки)		Особистісне зростання людини як психологічна проблема (11 балів) (центр практичної підготовки)	Психологія спілкування (11 балів)	
Самостійна робота	5	10 (5x2)	5	5	5	5
Види контролю	МКР (25 балів)				МКР (25балів)	
Підсум.контр.: ПМК						

Разом:136 бали, Ку = 1.36

7. Методи навчання

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

• *Словесні*: лекція (традиційна, проблемна, “клас навпаки”) із застосуванням інтерактивних інформаційних технологій, семінари, пояснення, розповідь, бесіда.

• *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

8. Методи контролю

9. У процесі оцінювання навчальних досягнень бакалаврів застосовуються такі методи:

10.

➤ **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда.

➤ **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, звіт, реферат, есе.

➤ **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Переведення показників успішності студентів у загальноприйнятту систему рейтингових показників успішності здійснюється за формулами:

$K_u = K_{бм}/60$, $ПКб = K_{бс}/K_u$, де

K_u – коефіцієнт успішності;

Кбм – максимальна кількість балів, за результатами вивчення дисципліни.

ПКб – підсумкова кількість балів, що отримав бакалавр за вивчення дисципліни;

Кбс – кількість балів, що отримав бакалавр при вивченні дисципліни.

Відповідно максимальний коефіцієнт успішності вивчення даної дисципліни становить:

$$K_y = 136: 100 = 1.36$$

9. Розподіл балів, які отримують студенти

11. Навчальні досягнення бакалаврів із дисципліни «Дитяча практична психологія» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 60.

12. Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 9.1, табл. 9.2.

Таблиця 9.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1.	Лекції	7
2.	Семінарські, практичні, лабораторні заняття	44
3.	Модульні контрольні роботи	25x2=50
4.	Самостійна робота	35
6.	Підсумковий рейтинговий бал	136

Шкала оцінювання

Рейтингова оцінка	Значення оцінки	Оцінка за шкалою університету
А	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками	90 – 100 балів
В	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок	82 – 89 балів
С	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок	75 – 81 балів
D	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності	69 – 74 балів
Е	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)	60 – 68 балів
FX	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання	35 – 59 балів
F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни	1– 34 балів

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у табл. 9.3.

Таблиця 9.3

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень бакалаврів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати індивідуальні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання індивідуальних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні індивідуальних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Реферативні дослідження, які виконує бакалавр за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

У табл. 9.4 представлено розподіл балів, що присвоюються бакалаврам упродовж вивчення дисципліни «Загальна психологія».

Таблиця 9.4

Розподіл балів, що присвоюються бакалаврам

Поточне тестування та самостійна робота						Макс. балів	Екз.	Сума
Форми роботи	Змістовий модуль 1 88 балів				Змістовий модуль 2 48 балів			60
	Лекції	T1	T2	T3	T4	T5	T6	
	1	2	1	1	1	1		
Сем./практ. заняття		10+1x2 =22		10+1	10+1			44
Самостійна робота	5	10	5	5	5	5		35
МКР	25				25			50
ВСЬОГО – 136 балів K = 1.36						136		

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

11. Методичне забезпечення

- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ навчальні посібники;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
- ✓ засоби підсумкового контролю (комп'ютерна програма тестування, комплект друкованих завдань для підсумкового контролю).

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

- Варій М.Й. Загальна психологія / Варій М.Й. - К.: «Центр учбової літератури», 2009. - 1008 с.
- Волошина В.В. Загальна психологія: Практикум / Волошина В.В., Долинська Л.В., Ставицька С.О., Темрук О.В. - К.: Каравела, 2005. - 280 с.
- Загальна психологія: підручник / за ред. О.В.Скрипченко. –3 К.: Либідь, 2005. – 464 с.
- Психологія: Підручник / За ред. Ю. Л. Трофімова. – К.: Либідь, 2001. – 390 с.
- Приходько Ю.О. Психологічний словник-довідник / Ю.О.Приходько - К.: Каравела, 2012. - 327 с.
- Сергеєнкова О.П. Загальна психологія / Сергеєнкова О.П., Столярчук О.А., Коханова О.П., Пасека О.В. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 296 с.

Додаткова література

1. Дубравська Д. М. Основи психології: Навчальний посібник / Д. М. Дубравська. – Львів: Світ, 2001. – 296 с.
2. Маклаков А. Общая психология / Маклаков А.Г. - Спб.: Питер, 2001. - 592 с.
3. Максименко С.Д. Загальна психологія. Видання 3-є, перероблене та доповнене. Навчальний посібник / С.Д. Максименко - К.: Центр учбової літератури, 2008. - 272 с.
4. М'ясоїд П.А. Загальна психологія / П.А. М'ясоїд. - К.:Вища школа, 2004. – 487 с.
5. Основи психології: Підручник / За заг. ред. О. В. Киричука, В. А. Роменця. – К.: Либідь, 2002. – 632 с.
6. Практическая психология образования /Под ред. И.В. Дубровиной. - СПб.: Питер, 2004. - 592 с.
7. Сисоєва С.О. Хрестоматія з психології та педагогіки. Навчальний посібник / С.О.Сисоєва, Т.Б.Поясок. - К.: Міленіум, 2005. – 400с.
8. Цигульська Т. Ф. Загальна та прикладна психологія: Навчальний посібник. – К.: Наукова думка, 2000. – 192 с.
9. Цимбалюк І. М. Психологія. – К.: Професіонал, 2004. – 215 с.
- 10.Цимбалюк І. М., Яницька О. Ю. Загальна психологія. Модульно-рейтинговий курс для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Професіонал, 2004. – 304 с.